

**Modifikovani upitnik za autizam kod male dece, Revidiran, sa
Kontrolom
(M-CHAT-R/F)TM**

Diana L. Robins, Ph.D.
Deborah Fein, Ph.D.
Marianne Barton, Ph.D.

Za više informacija, pogledajte www.mchatscreen.com ili
kontaktirajte Dianu Robins, DianaLRobins@gmail.com

Dozvole za upotrebu M-CHAT-R/FTM

Modifikovani upitnik za autizam kod male dece, Revidiran, sa Kontrolom (M-CHAT-R/F; Robins, Fein, & Barton, 2009) je dvofazni instrument samo-procene namenjen roditeljima za procenu rizika od Poremećaja Autističnog Spektra (ASD). M-CHAT-R/F je dostupan za besplatno preuzimanje za klničke, naučne i obrazovne namene. Dozvola za preuzimanje M-CHAT-R/F i pratećeg materijala na www.mchatscreen.com.

M-CHAT-R/F je instrument zaštićen autorskim pravima i upotreba M-CHAT-R/F mora da prati sledeća uputstva:

- (1) Kopije/reprodukcijske M-CHAT-R moraju da uključuju autorska prava na dnu strane (© 2009 Robins, Fein, & Barton). Ne smeju se načiniti izmene stavki, uputstava ili redosleda ajtema bez dozvole autora.
- (2) M-CHAT-R se mora koristiti u svom potpunom obliku. Postoje dokazi da bilo koji podskup ajtema nema adekvatna psihometrijska svojstva.
- (3) Stranke zainteresovane za štampanu (npr., knjiga ili članak) ili elektronsku reprodukciju M-CHAT-R/F za tuđu upotrebu (npr., kao deo digitalnih medicinskih zapisa ili drugih softverskih paketa) moraju kontaktirani Dianu Robins radi zahtevanja dozvole (DianaLRobins@gmail.com).
- (4) Ako ste zaposleni u medicinskoj ustanovi i želite da uvrstite prvu fazu M-CHAT-R pitanja u elektronske medicinske zapise svoje ustanove, slobodni ste da to učinite.
Međutim, ako želite da distribuirate ove zapise van svoje ustanove, molimo Vas kontaktirajte Dianu Robins radi zahteva ugovora o licenci.

Uputstva za upotrebu

M-CHAT-R može biti upotrebljen i ocenjen u sklopu posete zdravog deteta, takođe može biti korišćen od strane specijalista i drugih profesionalaca radi procene rizika od ASD. Primarni cilj M-CHAT-R je da maksimizira osetljivost, odnosno, da prepozna što više slučajeva ASD moguće. Samim tim, stopa lažno pozitivnih slučajeva je visoka, što znači da neće sva deca sa ocenom rizika imati postavljenu dijagnozu ASD. Iz ovog razloga smo razvili kontrolna pitanja (M-CHAT-R/F). Korisnici treba da vode računa da čak i sa kontrolom, značajan broj dece sa pozitivnom skriningom putem M-CHAT-R neće imati postavljenu dijagnozu ASD; međutim, ova deca su pod rizikom od razvojnih poremećaja ili zastoja i samim tim, procena je indikovana za svako dete sa pozitivnim skriningom. M-CHAT-R se može oceniti za manje od 2 minuta. Uputstva za ocenu se mogu preuzeti sa <http://www.mchatscreen.com>. Prateća dokumentacija je takođe dostupna za preuzimanje.

Algoritam ocene

Za sve ajteme osim 2, 5, i 12, odgovor „NE“ ukazuje na ASD rizik; za ajteme 2, 5, i 12, „DA“ ukazuje na ASD rizik. Prateći algoritam maksimizira psihometrijska svojstva M-CHAT-R:

NIZAK RIZIK: **Ukupan skor je 0-2;** Ukoliko je dete mlađe od 24 meseca, obaviti skrining ponovo nakon 2. rođendana. Nisu potrebni drugi postupci ukoliko praćenje ne ukazuje na rizik od ASD.

SREDNJI RIZIK: **Ukupan skor je 3-7;** Upotrebite Kontrolu (drugu fazu M-CHAT-R/F) radi dobijanja dodatnih informacija o rizičnim odgovorima. Ako M-CHAT-R/F skor ostane 2 ili viši, dete je ocenjeno pozitivno na skriningu. Neophodni postupci: uputiti dete na dijagnostičku evaluaciju i procenu ispunjavanja uslova za ranu intervenciju. Ukoliko je skor Kontrole 0-1, dete je ocenjeno negativno na skriningu. Nisu neophodni dalji postupci ukoliko praćenje ne ukazuje na rizik od ASD. Skrining bi trebalo ponoviti pri budućim posetama.

VISOK RIZIK: **Ukupan skor je 8-20;** Prihvatljivo je zaobići Kontrolu i odmah uputiti dete na dijagnostičku evaluaciju i procenu ispunjavanja uslova za ranu intervenciju.

M-CHAT-R™

Molimo Vas da odgovorite na sledeća pitanja o Vašem detetu. Imajte na umu kako se Vaše dete uobičajeno ponaša. Ukoliko ste videli da se Vaše dete na takav način ponaša nekoliko puta, ali on ili ona to uobičajeno ne radi, molimo Vas odgovorite sa **ne**. Molimo Vas da zaokružite **da ili ne** na svako pitanje. Hvala Vam puno..

1. Ukoliko pokažete prstom na nešto na drugom kraju sobe, da li Vaše dete pogleda u tom pravcu? (Na primer , ukoliko pokažete na igračku ili životinju, da li Vaše dete pogleda igračku ili životinju?)	Da	Ne
2. Da li ste se ikada zapitali da li Vaše dete ima oštećen sluh?	Da	Ne
3. Da li se Vaše dete igra pretvaranja ili kobajagi? (Na primer , pretvara se da pije iz prazne čaše, pretvara se da priča telefonom, ili se pretvara da hrani lutku ili plišanu igračku?)	Da	Ne
4. Da li Vaše dete voli da se penje po stvarima? (Na primer , po nameštaju, opremi na dečjim igralištima, ili stepenicama)	Da	Ne
5. Da li Vaše dete pravi <u>neobične</u> pokrete prstima u blizini svojih očiju? (Na primer , da li Vaše dete mrda prstima u blizini svojih očiju?)	Da	Ne
6. Da li Vaše dete uperi prstom kada traži nešto ili da zatraži pomoć? (Na primer , pokaže na hranu ili igračku kada ne može da je dohvati)	Da	Ne
7. Da li Vaše dete koristi kažiprst da Vam pokaže nešto zanimljivo? (Na primer , pokazuje avion na nebu ili veliki kamion na putu)	Da	Ne
8. Da li Vaše dete interesuju druga deca? (Na primer , Da li Vaše dete gleda drugu decu, osmehuje im se, ili im prilazi?)	Da	Ne
9. Da li Vam Vaše dete pokazuje stvari donoseći Vam ih ili podižući ih da ih vidite, ne da zatraži pomoć, nego samo da ih pokaže? (Na primer , pokaže Vam cvet, plišanu igračku ili autić)	Da	Ne
10. Da li Vaše dete reaguje kada ga pozovete imenom? (Na primer , da li on/ona pogleda gore, Da priča, brblja ili prestane da radi šta je radio/la kada ga/je pozovete?)	Da	Ne
11. Da li Vam Vaše dete uzvraća osmeh, kada mu se osmehnete?	Da	Ne
12. Da li se Vaše dete uz nemiri zbog svakodnevne buke? (Na primer , da li Vaše dete vrišti ili plače kada čuje usisivač ili glasnu muziku?)	Da	Ne
13. Da li Vaše dete hoda?	Da	Ne
14. Da li Vas Vaše dete gleda u oči dok mu/joj se obraćate, igrate se sa njim/njom ili ga/je oblačite?	Da	Ne
15. Da li Vaše dete pokušava da Vas imitira? (Na primer , maše, plješće ili imitira zanimljive zvukove koje Vi proizvodite)	Da	Ne
16. Ako okrenete glavu da biste nešto videli, da li Vaše dete gleda unaokolo da bi videlo šta to Vi gledate?	Da	Ne
17. Da li Vaše dete traži Vašu pažnju? (Na primer , da li isčekuje Vašu pohvalu, ili govor „vidi“ ili „pogledaj me“?)	Da	Ne
18. Da li Vaše dete razume naloge koje mu zadajete? (Na primer , ako ne pokazujete, da li razume nalog „stavi knjigu na stolicu“ ili „donesi mi čebe“?)	Da	Ne
19. U novonastalim situacijama, da li Vaše dete gleda kako će Vi reagovati? (Na primer , ako on/ona čuje neku čudnu ili zanimljivu buku, ili vidi novu igračku, da li će prvo pogledati u Vas?)	Da	Ne
20. Da li Vaše dete voli aktivnosti koje uključuju pokrete? (Na primer , da se ljudila ili cupka na kolenu)	Da	Ne

M-CHAT-R Kontrola (M-CHAT-R/F)TM

Dozvole za upotrebu

Modifikovani upitnik za autizam kod male dece, Revidiran, sa Kontrolom (M-CHAT-R/F; Robins, Fein, & Barton, 2009) je konstruisan da prati M-CHAT-R. M-CHAT-R/F se može preuzeti sa www.mchatscreen.com.

M-CHAT-R/F je instrument zaštićen autorskim pravima, i upotreba ovog instrumenta je rezervisana za autore i imaoce autorskih prava. M-CHAT-R i M-CHAT-R/F se mogu koristiti u kliničke, naučne i obrazovne svrhe. Iako dozvoljavamo slobodnu upotrebu instrumenta u ove svrhe, ovo je materijal sa autorskim pravima i nije dostupan kao otvoren izvor. Svako zainteresovan za upotrebu M-CHAT-R/F u sklopu bilo kakvog komercijalnog ili elektronskog proizvoda mora kontaktirati Dianu L. Robins na DianaLRobins@gmail.com radi traženja dozvole.

Uputstva za upotrebu

M-CHAT-R/F je konstruisan za upotrebu sa M-CHAT-R; M-CHAT-R je ispravan za skrining male dece starosti između 16 i 30 meseci, radi procene rizika od Poremećaja Autističnog Spektra (ASD). Korisnici treba da vode računa da čak i sa Kontrolom, značajan broj dece koja padnu M-CHAT-R neće imati postavljenu dijagnozu ASD; međutim, ova deca su pod rizikom od razvojnih poremećaja ili zastoja i samim tim, procena je indikovana za svako dete sa pozitivnim skriningom.

Kada roditelj popuni M-CHAT-R, skorujte instrument u skladu sa uputstvima. Ukoliko je skrining deteta pozitivan, izaberite ajtem Kontrole u zavisnosti od toga koji ajtem je dete palo na M-CHAT-R; samo oni ajtemi kod kojih je dete tokom prvog popunjavanja palo treba da budu propraćeni kompletnim intervjoum.

Svaka strana intervjua odgovara jednom ajtemu M-CHAT-R. Pratite format grafikona, postavljajući pitanja dok ne dobijete ocenu PROLAZ ili PAD. Molim Vas obratite pažnju na to da bi roditelji mogli davati odgovor „možda” kao odgovor tokom intervjua. Kada roditelji odgovore sa „možda”, pitajte da li je odgovor češće da ili ne, i nastavite sa intervjouom u skladu sa odgovorom. Na mestima gde ima prostora da se da „drugo” odgovor, vodič intervjua mora prema svom sudu proceniti da li je odgovor prolazni ili nije.

Ocenite odgovore na svaki ajtem koristeći M-CHAT-R/F Tabelu ocena (ona koristi iste ajteme kao i M-CHAT-R, ali su Da/ne zamenjeni sa Prolaz/Pad). Skrining se smatra pozitivnim ukoliko dete padne bilo koja dva ajtema tokom intervjua u sklopu Kontrole. Ukoliko je skrining putem M-CHAT-R/F pozitivan, ozbiljno se preporučuje da se dete što pre uputi na dijagnostičko testiranje i ranu intervenciju. Molimo Vas obratite pažnju da ukoliko je pružalač zdravstvene zaštite ili roditelj zabrinut u vezi ASDa, decu treba uputiti na evaluaciju, bez obzira na skor M-CHAT-R ili M-CHAT-R/F.

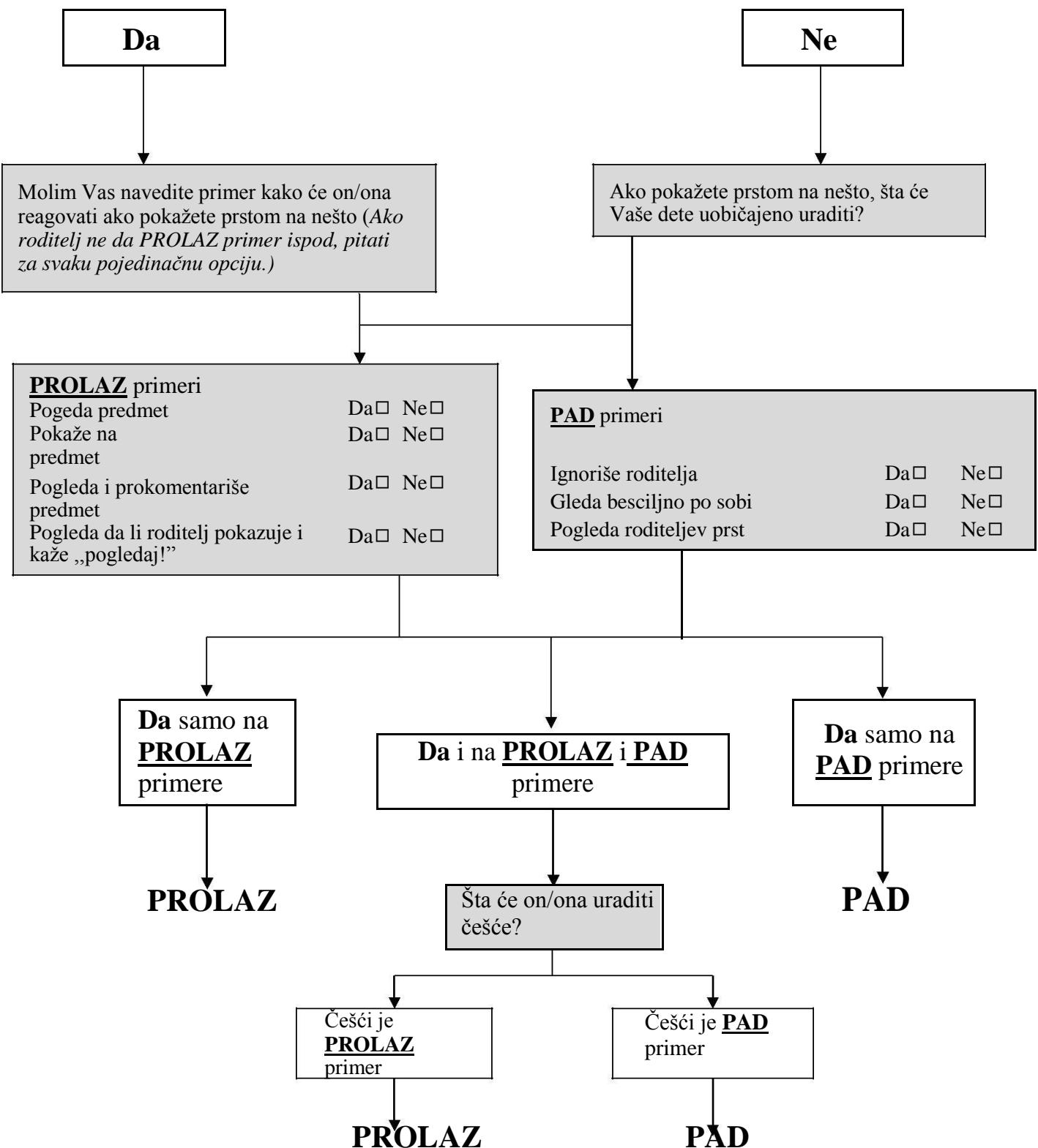
M-CHAT-R Kontrola™ Tabela ocena

Obratite pažnju: Da/Ne su zamenjeni sa Prolaz/Pad

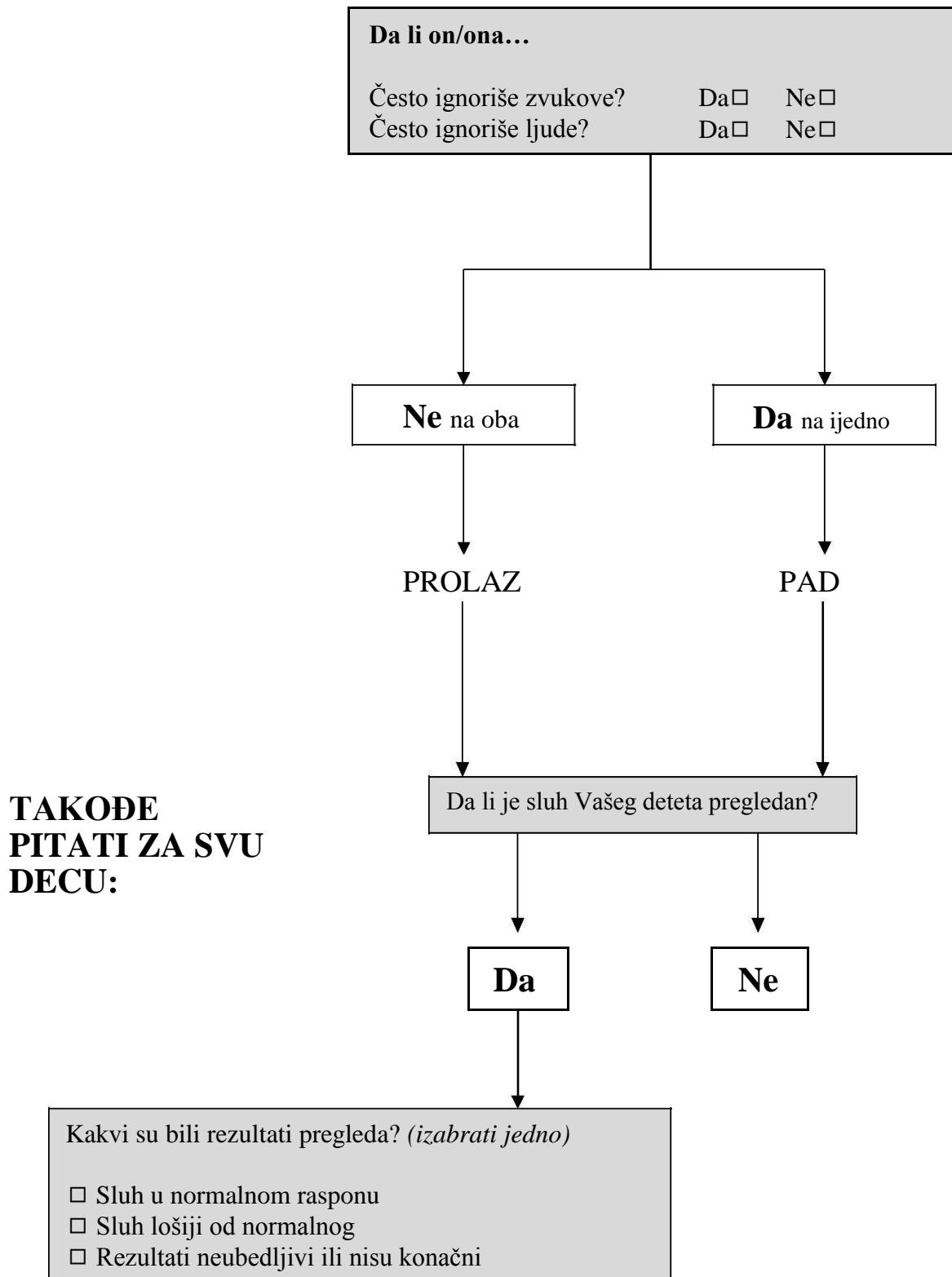
1. Ukoliko pokažete prstom na nešto na drugom kraju sobe, da li Vaše dete pogleda u tom pravcu?
(Na primer, ukoliko pokažete na igračku ili životinju, da li Vaše dete pogleda igračku ili životinju?) Prolaz Pad
2. Da li ste se ikada zapitali da li Vaše dete ima oštećen sluh? Prolaz Pad
3. Da li se Vaše dete igra pretvaranja ili kobajagi? **(Na primer**, pretvara se da pije iz prazne čaše, pretvara se da priča telefonom, ili se pretvara da hrani lutku ili plišanu igračku?) Prolaz Pad
4. Da li Vaše dete voli da se penje po stvarima? **(Na primer**, po nameštaju, opremi na dečjim igralištima, ili stepenicama) Prolaz Pad
5. Da li Vaše dete pravi neobične pokrete prstima u blizini svojih očiju?
(Na primer, da li Vaše dete mrda prstima u blizini svojih očiju?) Prolaz Pad
6. Da li Vaše dete uperi prstom kada traži nešto ili da zatraži pomoć?
(Na primer, pokaže na hranu ili igračku kada ne može da je dohvati) Prolaz Pad
7. Da li Vaše dete koristi kažiprst da Vam pokaže nešto zanimljivo?
(Na primer, pokazuje avion na nebu ili veliki kamion na putu) Prolaz Pad
8. Da li Vaše dete interesuju druga deca? **(Na primer**, Da li Vaše dete gleda drugu decu, osmehuje im se, ili im prilazi?) Prolaz Pad
9. Da li Vam Vaše dete pokazuje stvari donoseći Vam ih ili podižući ih da ih vidite, ne da zatraži pomoć, nego samo da ih pokaže? **(Na primer**, pokaže Vam cvet, plišanu igračku ili autić) Prolaz Pad
10. Da li Vaše dete reaguje kada ga pozovete po imenom? **(Na primer**, da li on/ona pogleda gore, priča ili brblja ili prestane da radi šta je radio/la kada ga/je pozovete?) Prolaz Pad
11. Da li Vam Vaše dete uzvraća osmeh, kada mu se osmehnete? Prolaz Pad
12. Da li se Vaše dete uznemiri zbog svakodnevne buke?
(Na primer, da li Vaše dete vrišti ili plače kada čuje usisivač ili glasnu muziku?) Prolaz Pad
13. Da li Vaše dete hoda? Prolaz Pad
14. Da li Vas Vaše dete gleda u oči dok mu/joj se obraćate, igrate se sa njim/njom ili ga/je presvlačite? Prolaz Pad
15. Da li Vaše dete pokušava da Vas imitira?
(Na primer, maše, plješće ili imitira zanimljive zvukove koje Vi proizvodite) Prolaz Pad
16. Ako okrenete glavu da biste nešto videli, da li Vaše dete gleda unaokolo da bi video šta to Vi gledate? Prolaz Pad
17. Da li Vaše dete traži Vašu pažnju?
(Na primer, da li isčekuje Vašu pohvalu, ili govori „vidi“ ili „pogledaj me“?) Prolaz Pad
18. Da li Vaše dete razume naloge koje mu zadajete?
(Na primer, ako ne pokazujete, da li razume nalog „stavi knjigu na stolicu“ ili „donesi mi čebe“) Prolaz Pad
19. U novonastalim situacijama, da li Vaše dete gleda kako će Vi reagovati?
(Na primer, ako on/ona čuje neku čudnu ili zanimljivu buku ili vidi novu igračku, da li će prvo pogledati u Vas?) Prolaz Pad
20. Da li Vaše dete voli aktivnosti koje uključuju pokrete?
(Na primer, da se ljudi ili cupka na kolenu) Prolaz Pad

Ukupan skor: _____

1. Ukoliko pokažete prstom na nešto na drugom kraju sobe, da li _____ pogleda u tom pravcu?

2. Da li ste se ikada zapitali da li Vaše dete ima oštećen sluh? Šta vas je navelo da se to zapitate?

3. Da li se _____ igra pretvaranja ili kobajagi?

Da

Ne

Molim Vas dajte mi primer njegove/njene igre kobajagi. (Ako roditelj ne da PROLAZ primer ispod, pitati za svaku pojedinačnu opciju.)

Da li on/ona uobičajeno...

Pretvara se da pije iz čaše koja je igračka ?	Da ☐ Ne ☐
Pretvara se da jede sa kašikom ili viljupkom koja je igračka ?	Da ☐ Ne ☐
Pretvara se da priča telefonom?	Da ☐ Ne ☐
Pretvara se da hrani lutku ili plišanu igračku pravom ili izmišljenom hranom?	Da ☐ Ne ☐
Gura autić izmišljenim putem?	Da ☐ Ne ☐
Pretvara se da je robot, avion, balerina ili neki drugi omiljeni lik?	Da ☐ Ne ☐
Stavlja igračku šerpu na izmišljen šporet?	Da ☐ Ne ☐
Meša izmišljenu hranu?	Da ☐ Ne ☐
Stavi lutku ili figuru na autić ili kamion kao da je vozač ili putnik?	Da ☐ Ne ☐
Pretvara se da usisava tepih, briše pod, ili kosi travnjak?	Da ☐ Ne ☐
Drugo (opisati):
_____	Da ☐ Ne ☐

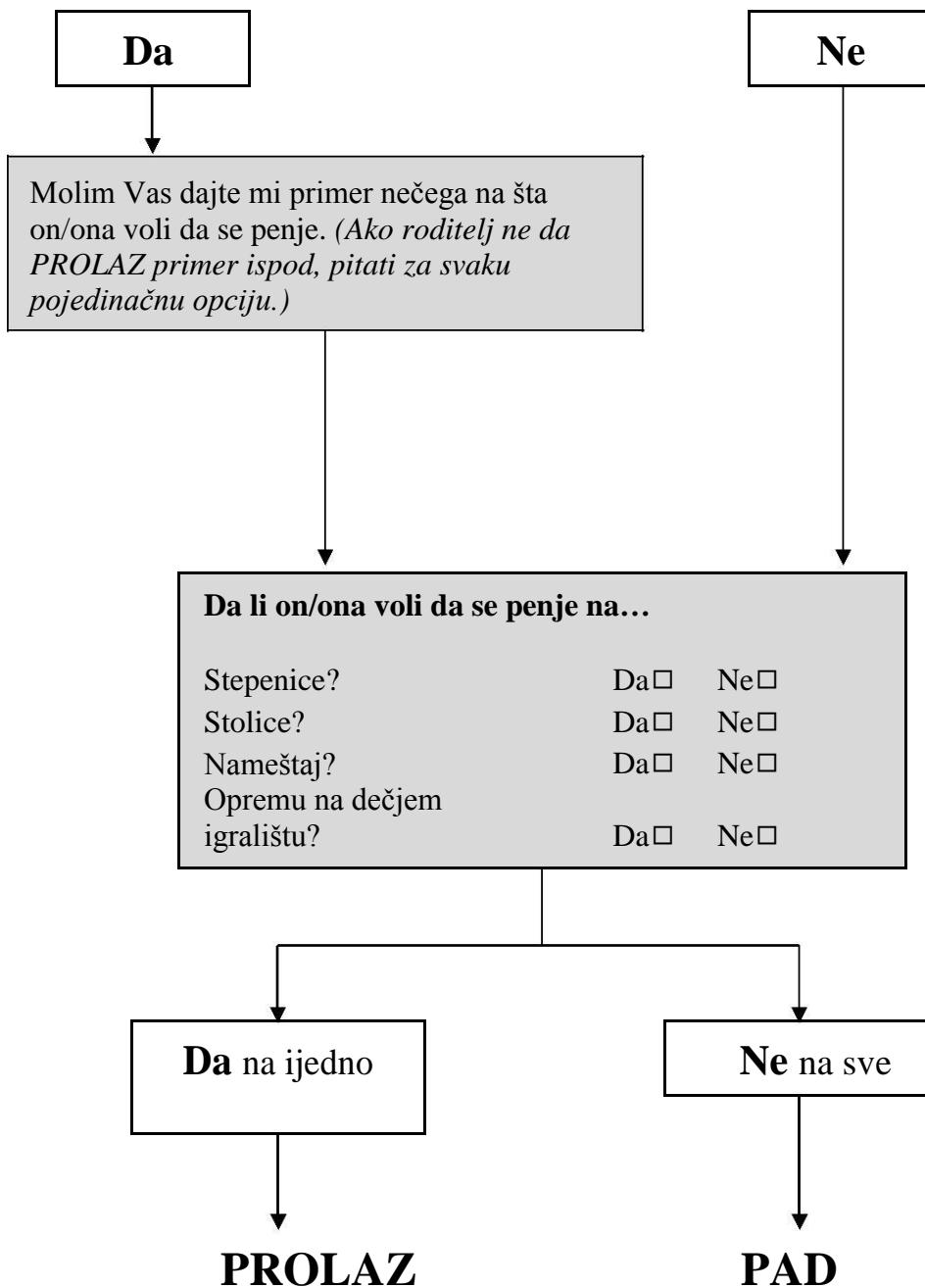
Da na jedno

Ne na sve

PROLAZ

PAD

4. Da li _____ voli da se penje po stvarima?

5. Da li _____ pravi neobične pokrete prstima u blizini svojih očiju?

Da

Ne

Molim vas, opišite te pokret. (Ako roditelj ne da PROLAZ primer ispod, pitati za svaku pojedinačnu opciju.)

PROLAZ

Da li on/ona uobičajeno...

(Ispod su PROLAZ primeri)

Gleda ruke? Da□ Ne□

Mrda prstima kad se igra žmurke? Da□ Ne□

Mrda svojim mrstima u blizini svojih očiju? Da□ Ne□

Stavi svoje ruke blizu svojih očiju? Da□ Ne□

Drži svoje ruke sa strane svojih očiju? Da□ Ne□

Mlati svojim rukama u blizini svog lica? Da□ Ne□

Drugo (opisati): Da□ Ne□

Da na jedno

Ne na sve

Da na jedno

Da li se to dešava češće od dva puta nedeljno?

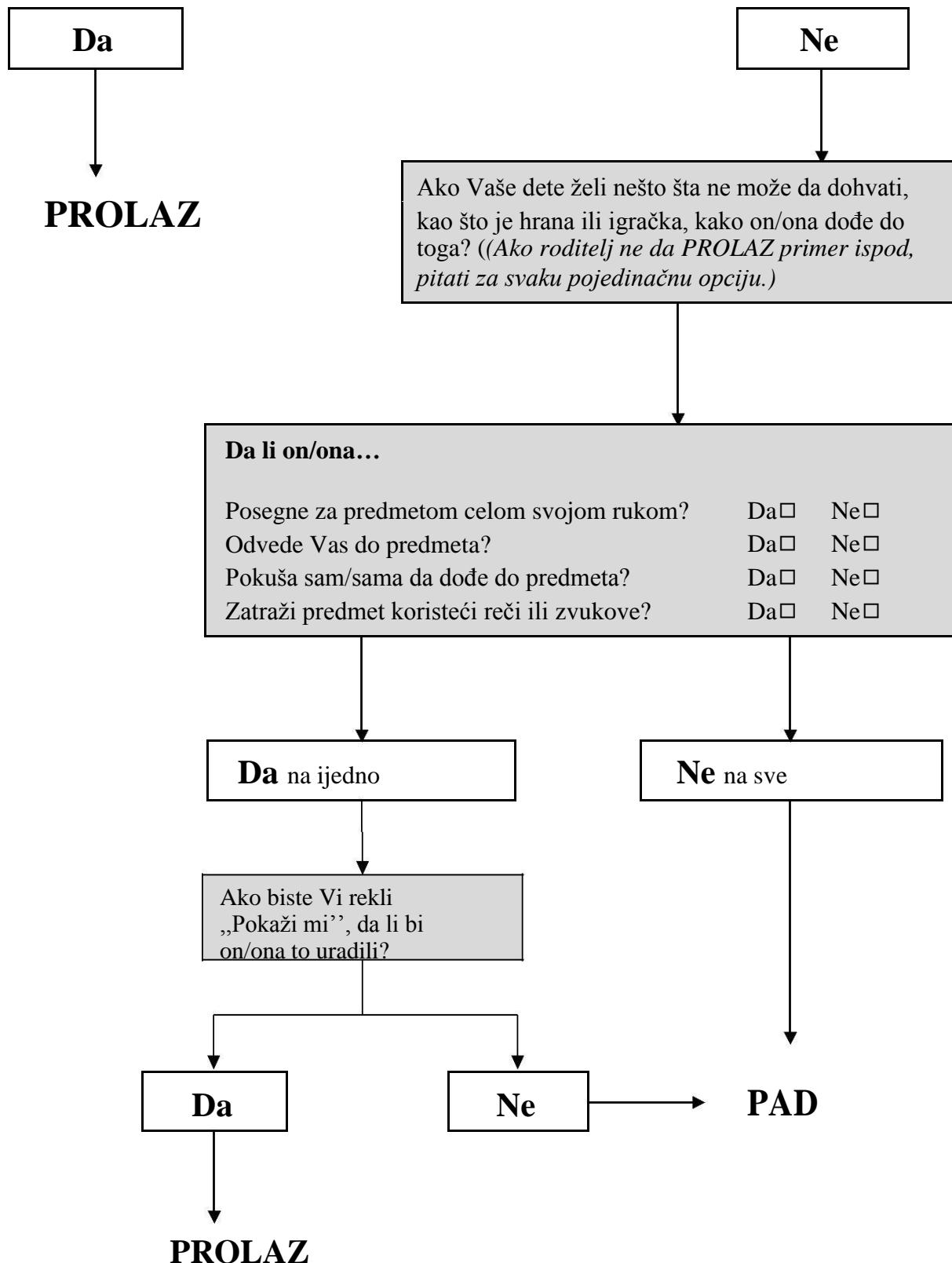
Ne

Da

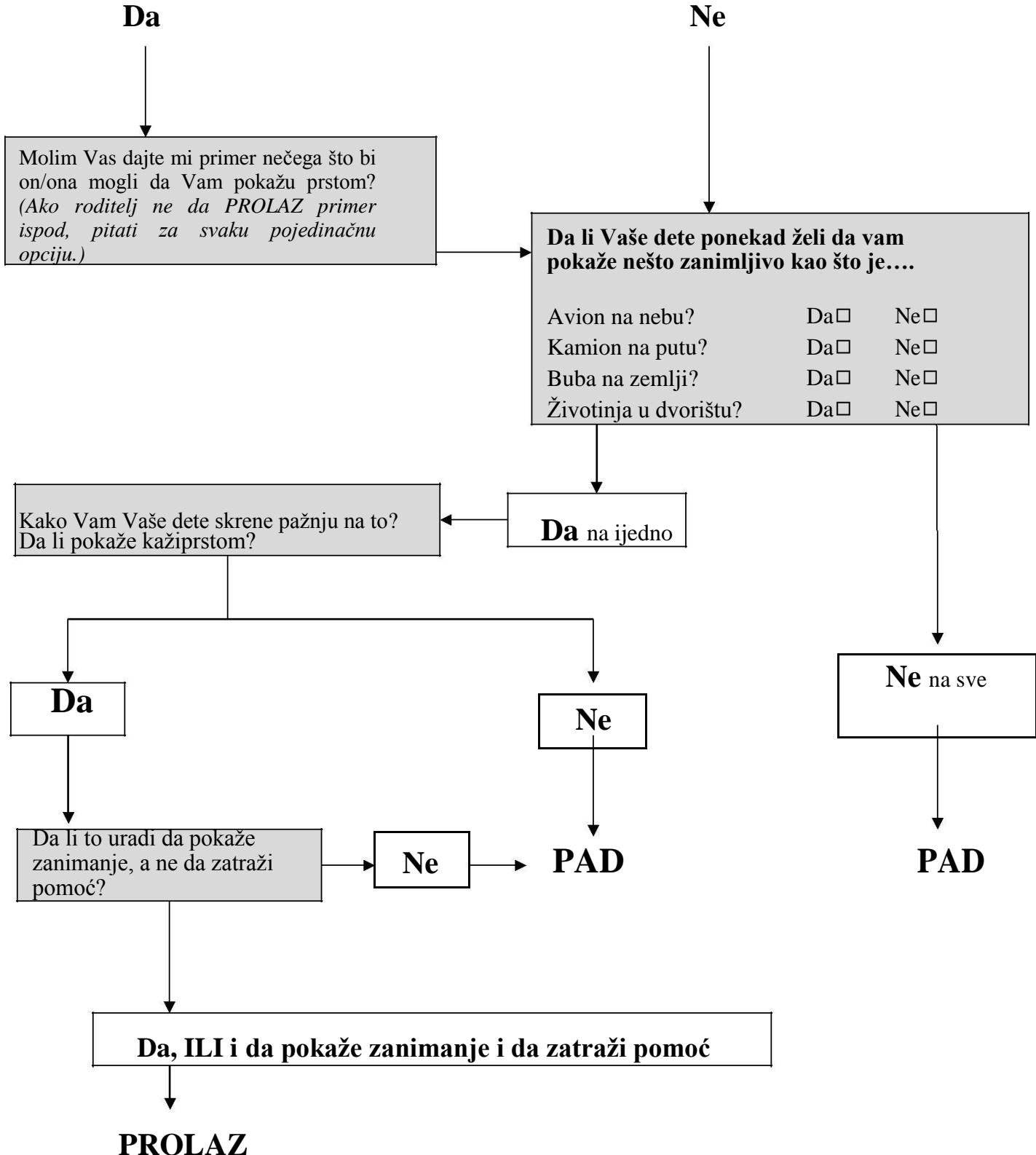
PROLAZ ←

PAD

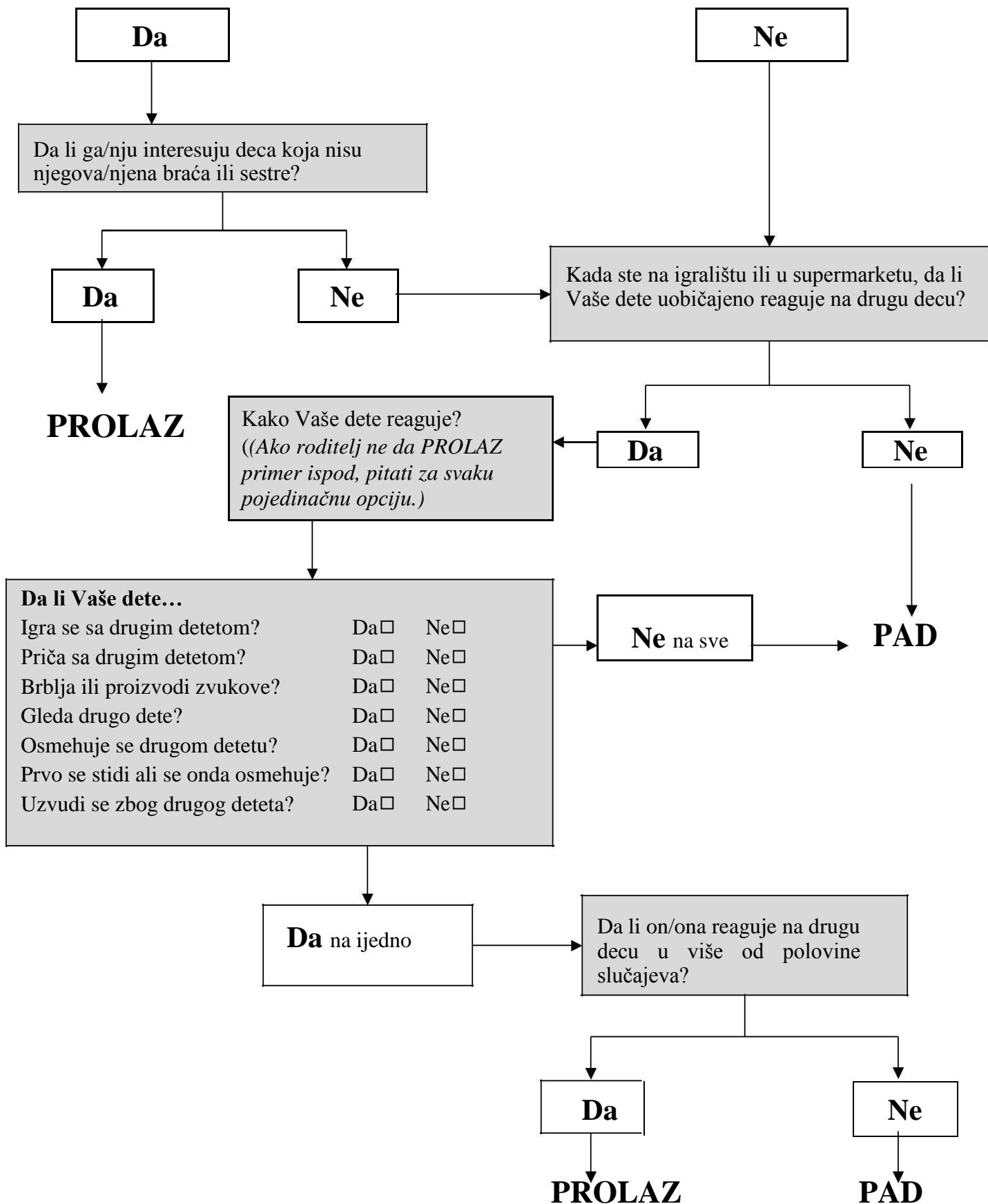
6. Da li _____ uperi prstom kada traži nešto ili da zatraži pomoć?

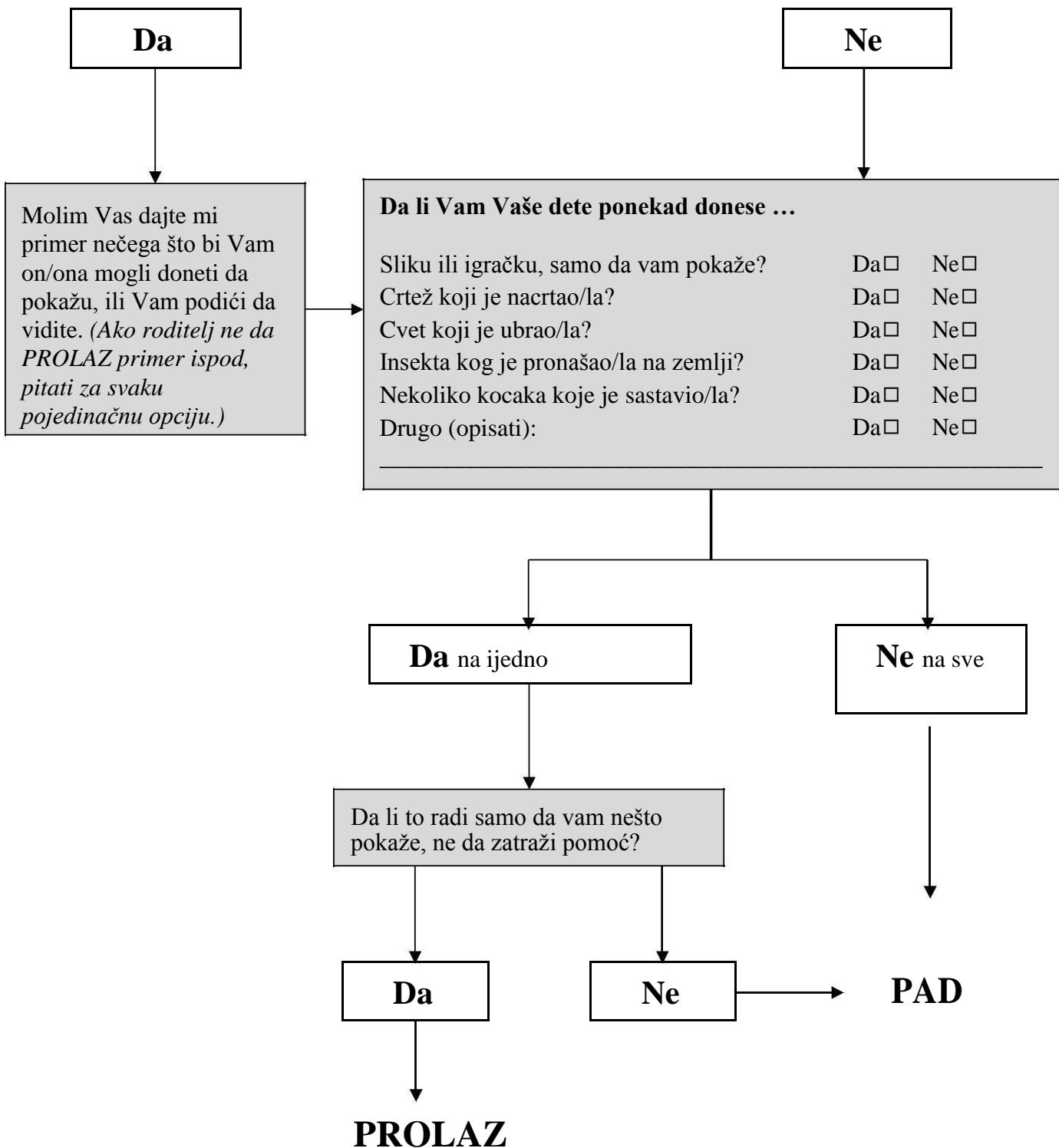
7. * Ako ste upravo postavili pitanje broj 6, počnite ovde: Uprvo smo pričali o upiranju prsta radi traženja nečega, PITATI SVE → Da li _____ koristi kažiprst da Vam pokaže nešto zanimljivo?

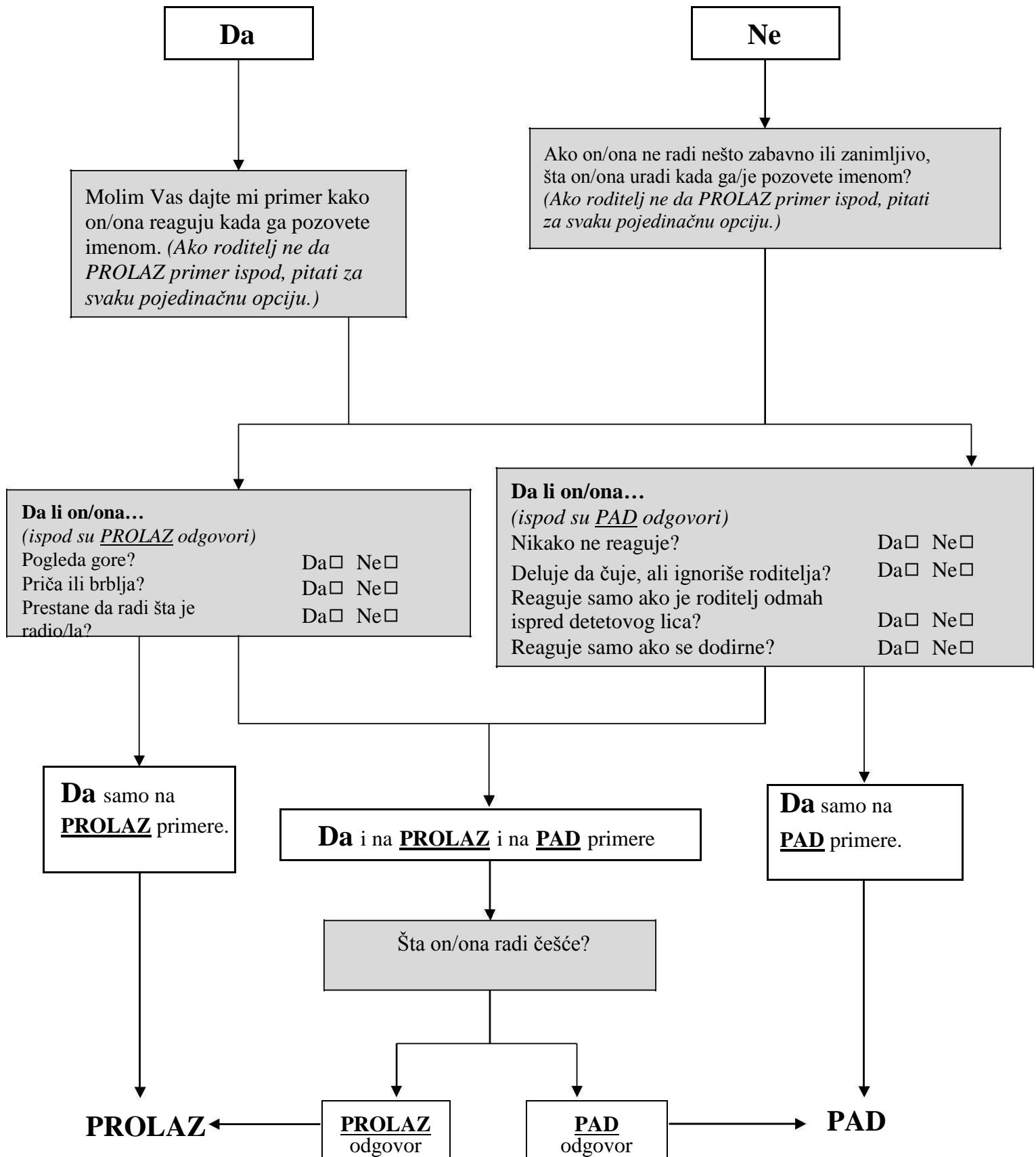
8. Da li _____ interesuju druga deca?

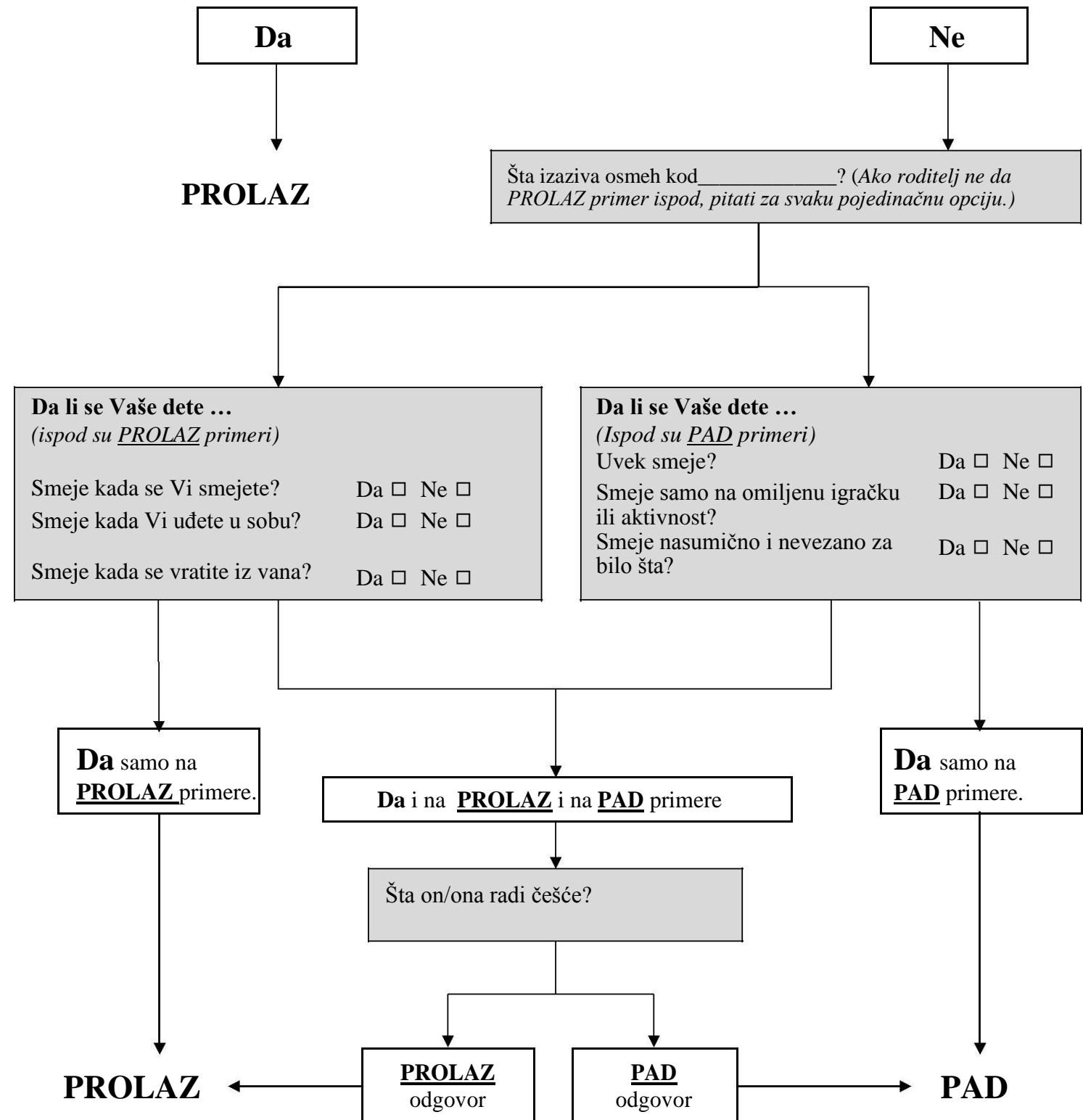
9. Da li Vam _____ pokazuje stvari donoseći Vam ih ili podižeći ih da ih vidite, ne da zatraži pomoć, nego samo da ih pokaže?

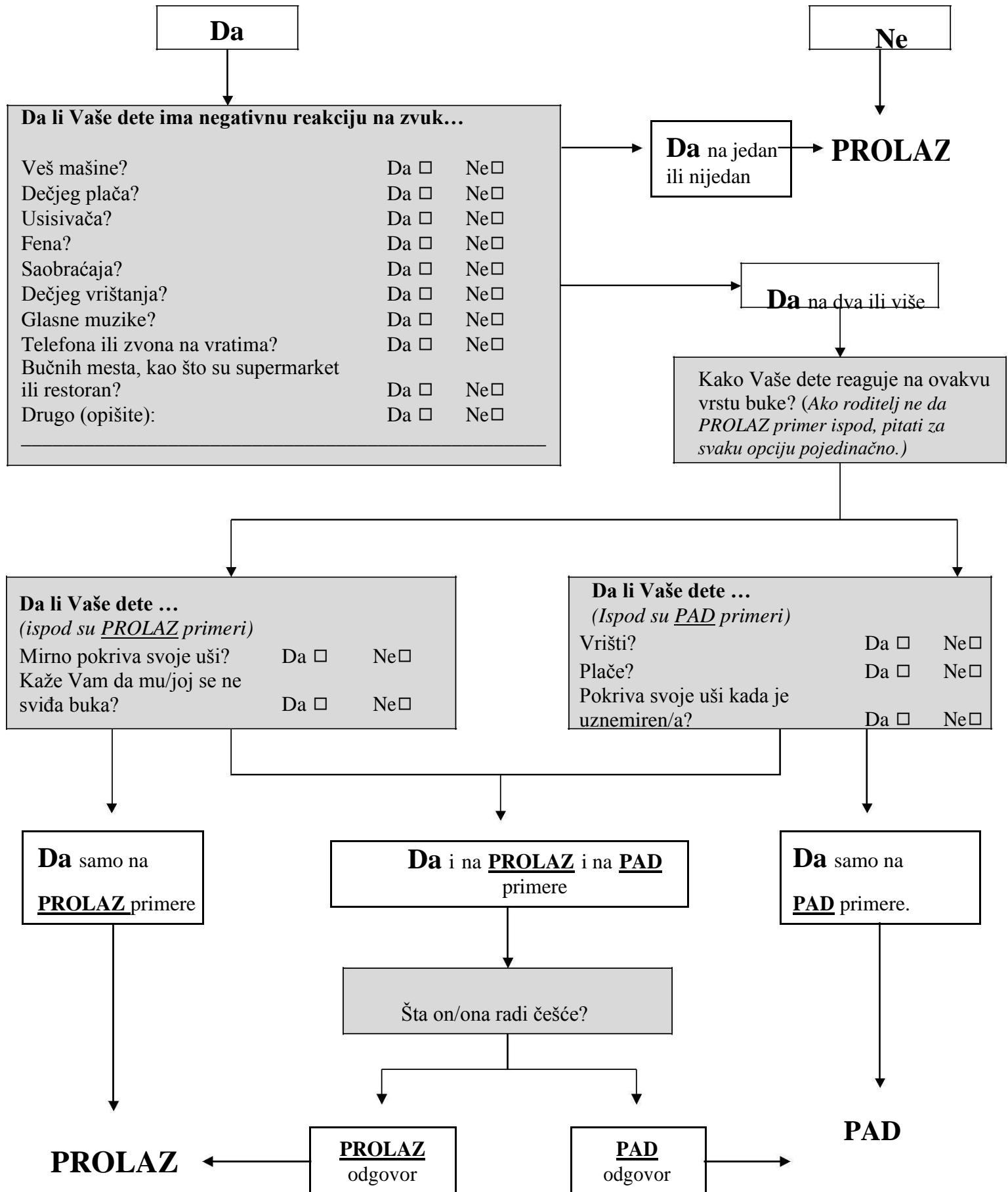
10. Da li se _____ odaziva na svoje ime?

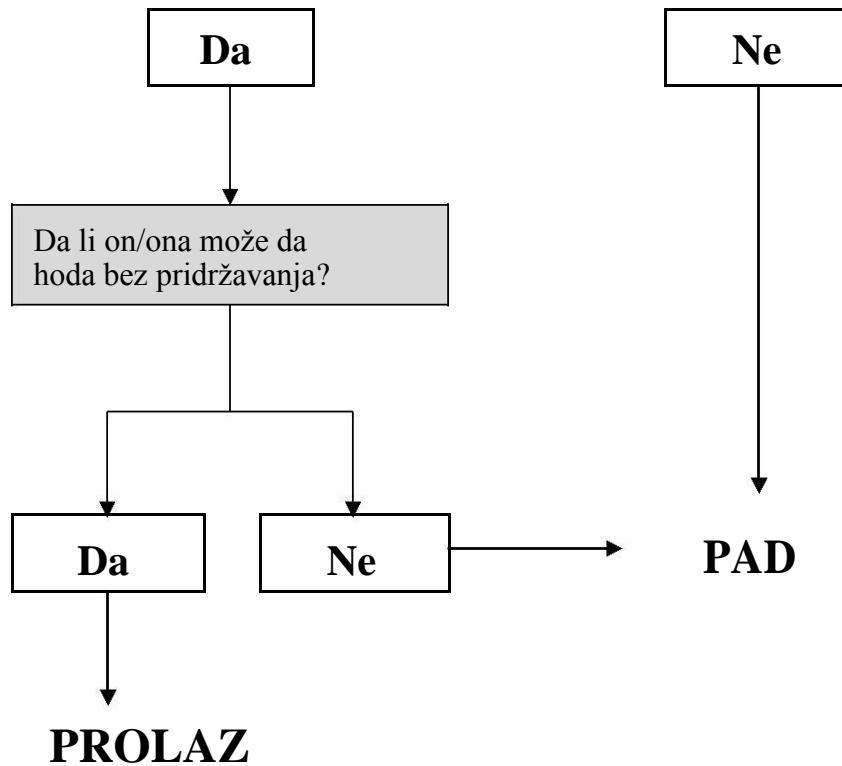
11. Kada se osmehnete _____, da li Vam on/ona uzvraća osmehom?

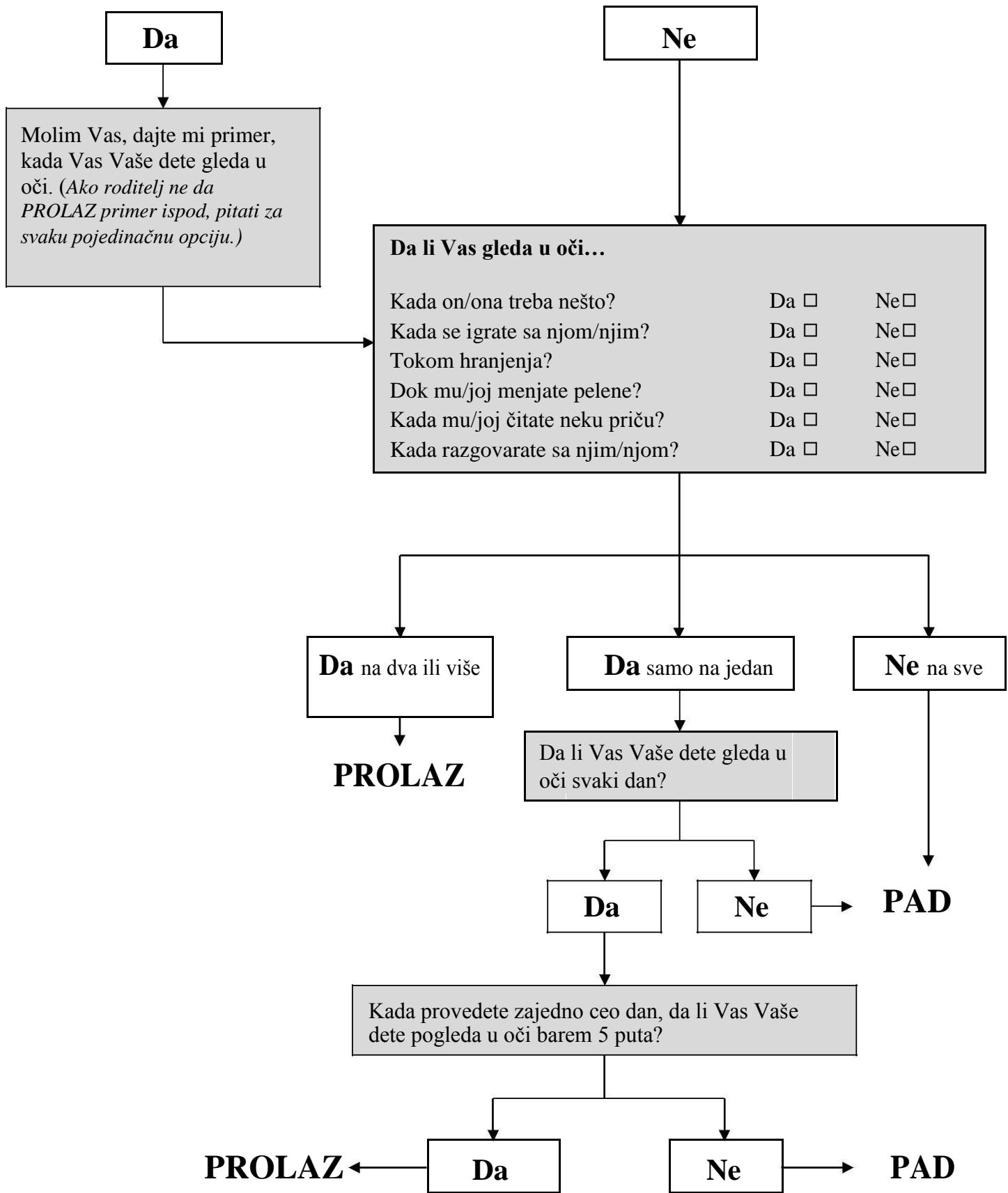
12. Da li se _____ uznemiri zbog svakodnevne buke?

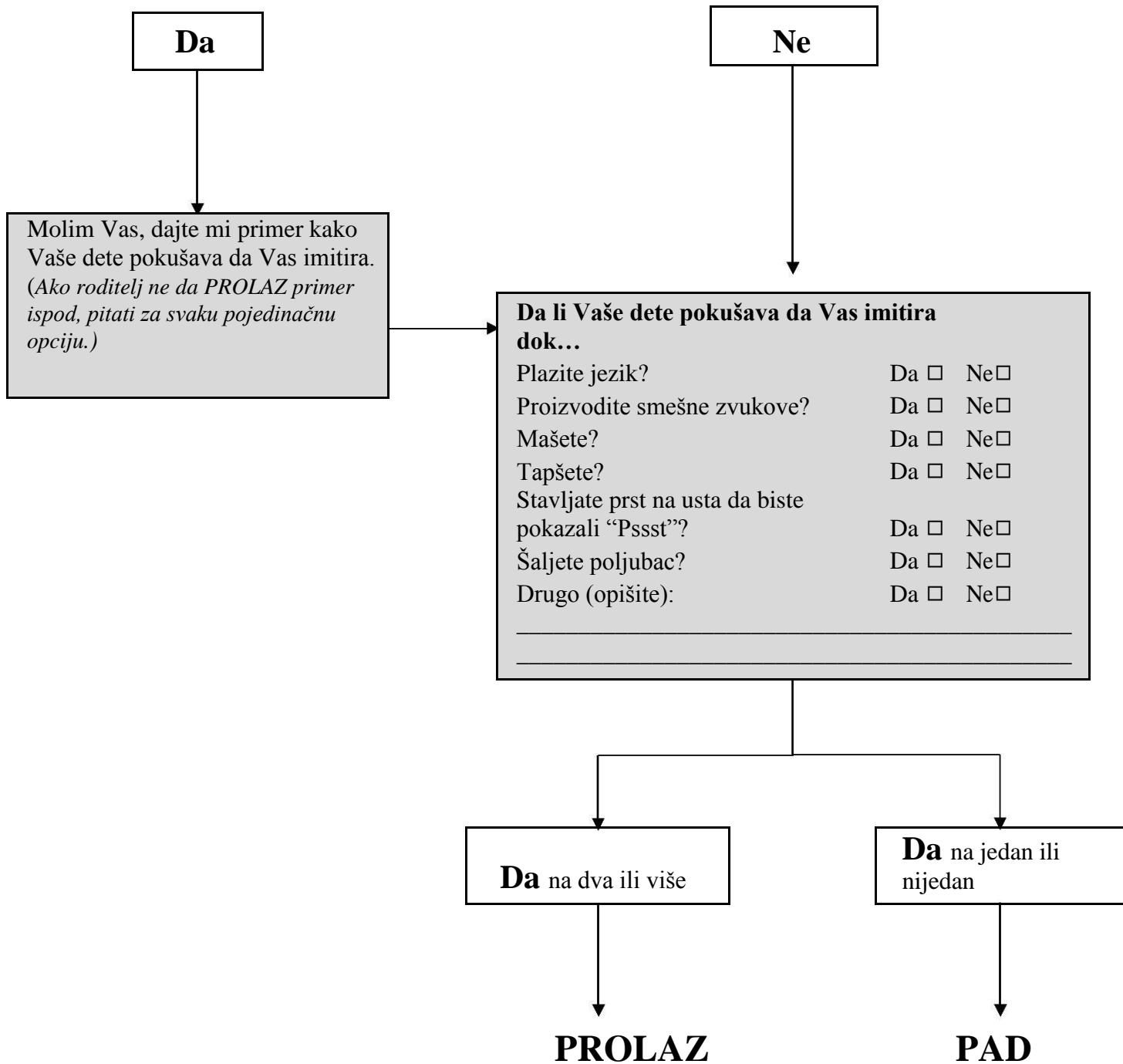
13. Da li _____ hoda?

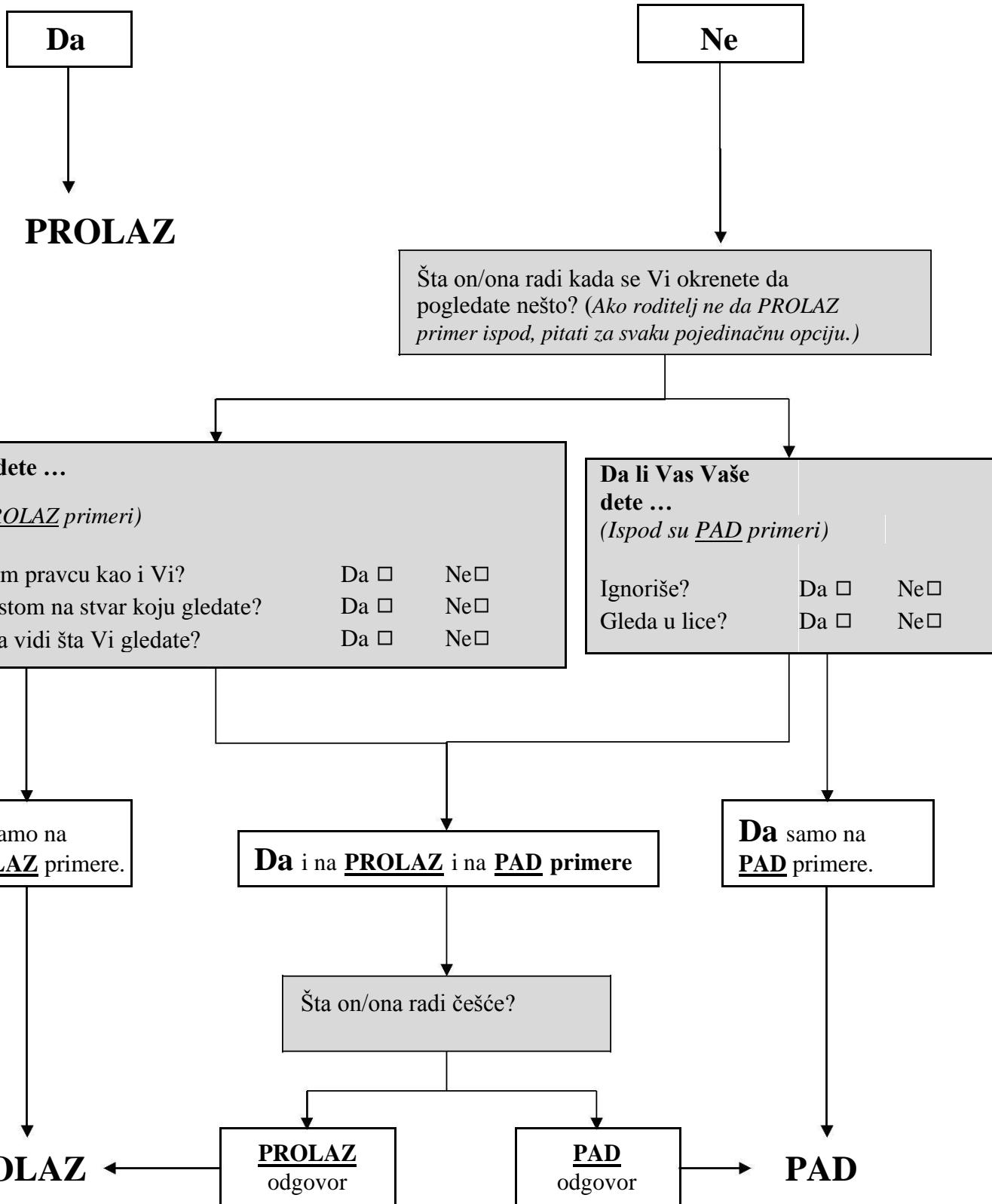
14. Da li Vas _____ gleda u oči dok mu/joj se obraćate, igrate se sa njim/njom ili ga/je presvlačite?

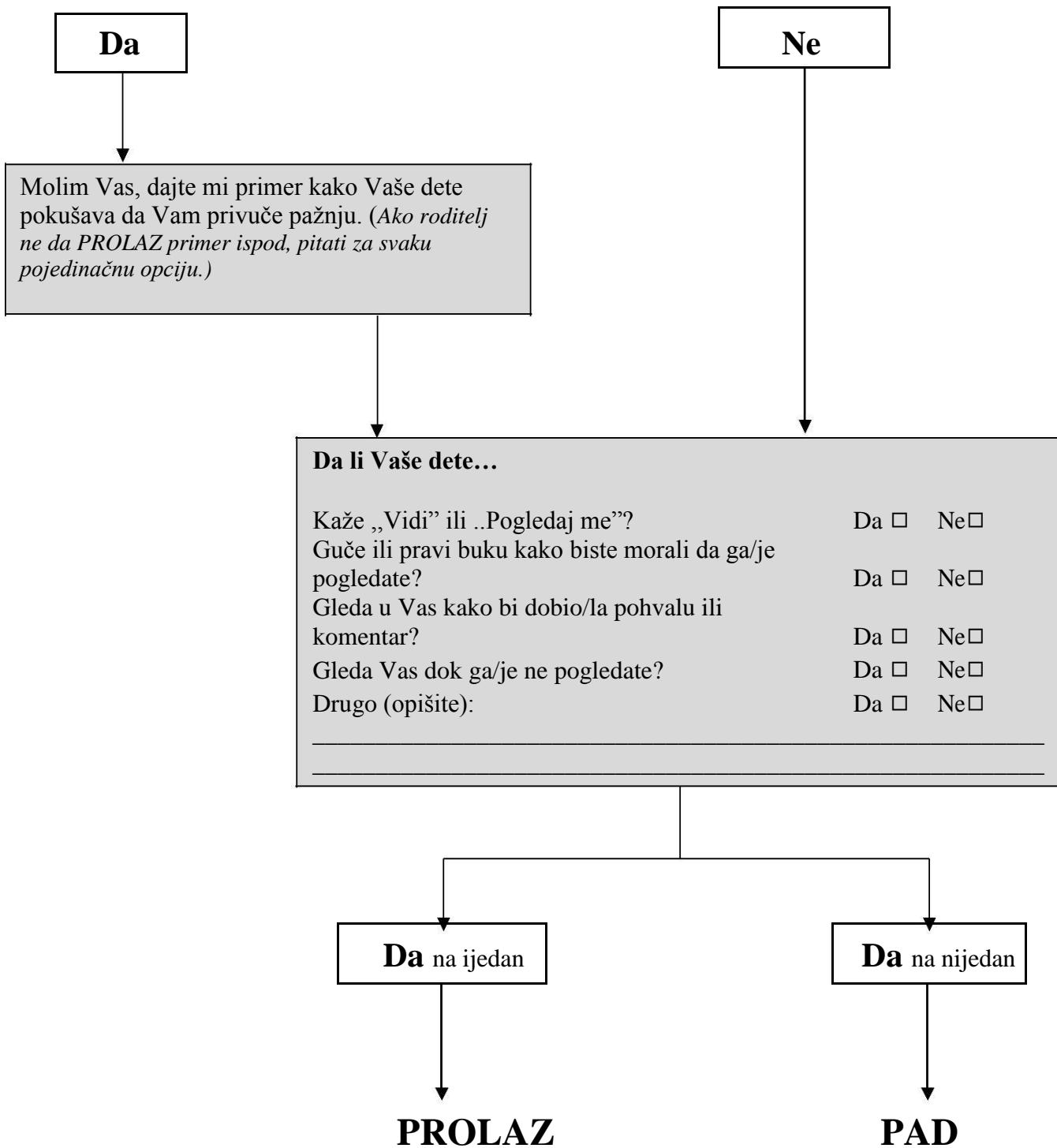
15. Da li _____ pokušava da Vas imitira?

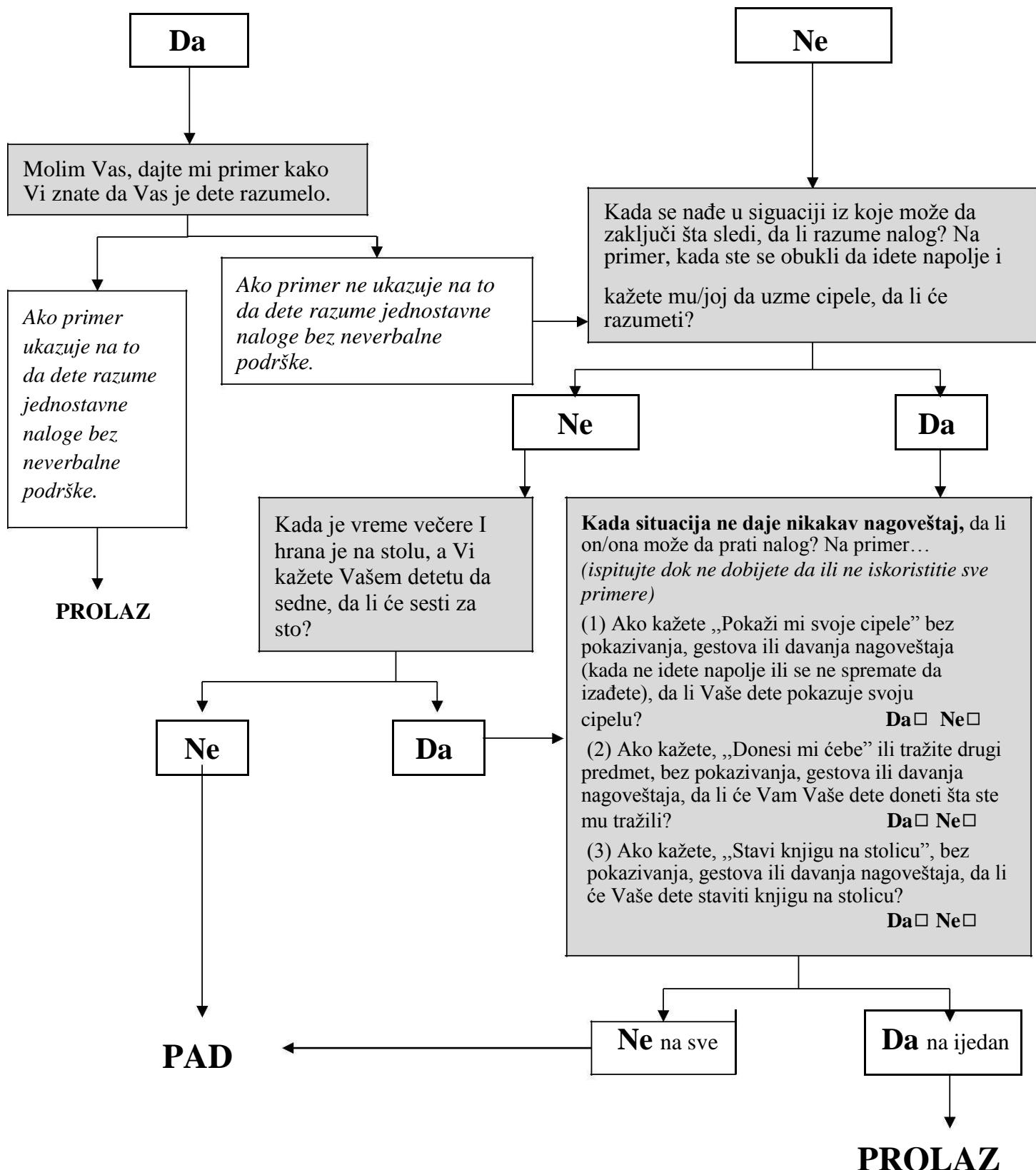
16. Ako okrenete glavu da biste nešto videli, da li _____ gleda unaokolo da bi video/la šta to Vi gledate?

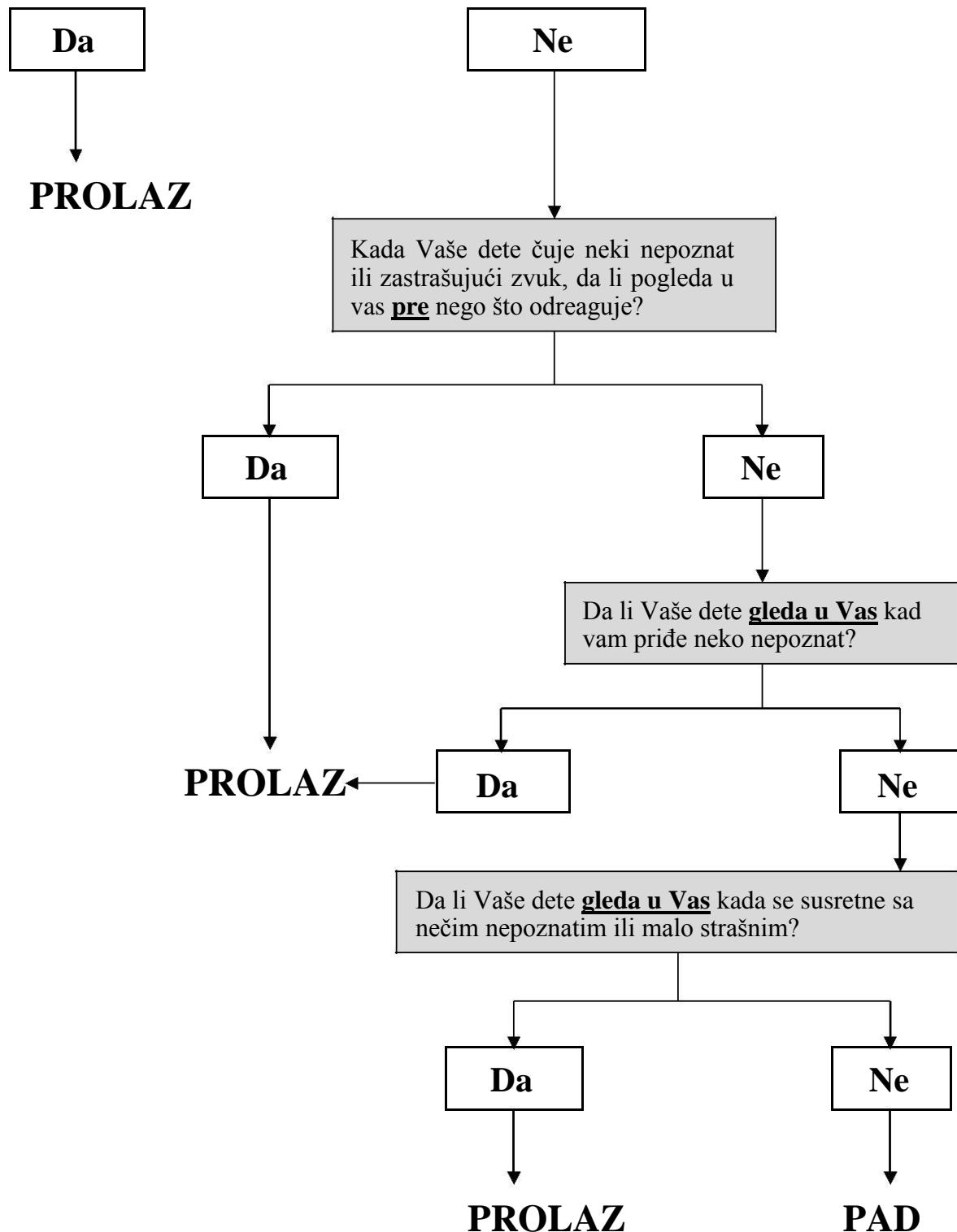
17. Da li _____ traži Vašu pažnju?

18. Da li _____ razume naloge koje mu/joj zadajete?

19. U novonastalim situacijama, da li _____ gleda kako će Vi reagovati?

20. Da li _____ voli aktivnosti koje uključuju pokrete?

